

**Глобальне картування послуг зменшення
шкоди для жінок, які вживають
наркотики.**

**Дивлячись через “гендерну линзу” ми бачимо що
жінки, які вживають наркотики, не отримують
необхідні послуги.**

**В усіх країнах необхідно підсилити вдвічі
зобов'язання бачити та забезпечити потреби жінок,
які вживають наркотики, у послугах зменшення
шкоди.**

З 2012 року послуги зменшення шкоди не поширюються в нових країнах світу. За статистикою, жінки становлять як мінімум третину людей, які вживають наркотики в усьому світі. При цьому жінки мають менший доступ до послуг зменшення шкоди та мають підвищені ризики зараження ВІЛ та вірусним гепатитом С.

Є інструменти, які допомагають оновити послуги зменшення шкоди та зробити їх більш доступними для жінок, які вживають наркотики (ЖВН). В цих інструментах використовують гендерну оптику та гендерний підхід в плануванні та наданні послуг. Таких послуг зменшення шкоди дуже мало, і там, де вони існують, часто важко або неможливо задокументувати та поширити результати. Тому ми бачимо мало надійних даних у цій сфері. Крім того, дослідження щодо вживання наркотиків та пов'язаних із цим проблем зі здоров'ям, часто не вивчають жінок та програми зменшення шкоди.

Для поширення цих підходів в країнах, які схвалили керівні принципи та резолюції ООН щодо надання послуг ЖВН, важливо документувати успішні випадки впровадження таких послуг. Найбільш успішні моделі потрібно впроваджувати, поширювати та забезпечити ресурсами.

Міжнародна мережа «Жінки та зменшення шкоди» (WHRIN) провела опитування та кабінетне дослідження, щоб зібрати дані про дружні для жінок послуги зменшення шкоди в усьому світі. У цьому звіті подано короткий огляд регіональних і світових тенденцій. Також зібрано список послуг з коротким описом та посиланнями для більш детальної інформації.

WHRIN запрошує читачів додавати інформацію до цього переліку.

Метод

Регіональні координаторки були залучені до пошуку ключових інформаторок, включаючи ЖВН, які добре знаються на місцевих особливостях послуг зменшення шкоди. Опитувальники були перекладені арабською, французькою, російською, іспанською та українською мовами. Це допомогло визначити ключові бар'єри для доступу до послуг, а також описати та «картувати» послуги зі зменшення шкоди, призначені для жінок.

Обмеження

При аналізі даних було виявлено, що багато респонденток не розуміли таких двох визначень:

- «послуги зменшення шкоди» - деякі респонденток вказували, наприклад, реабілітаційні центри лише для жінок
- «послуги призначені для жінок» - багато респонденток перерахували загальнодоступні послуги зменшення шкоди, бо їх отримували і жінки також.

Тому, у 2021 році було проведено повторне опитування щодо оновлення та підтвердження даних. Це опитування було зосереджено саме на дизайні послуг. Було уточнено, що послуги зменшення шкоди, розроблені для жінок враховують та задовольняють конкретні потреби ЖВН. До картування були включені лише ті програми видачі та обміну шприців (ПОШ), які враховували потреби жінок (наприклад, виділене місце або час обслуговування лише для жінок, залучення ЖВН у надання послуг, послуги для гендерно некомфортних осіб, послуги для секс-працівниць, послуги з протидії гендерно обумовленому насильству (ГОН) та сексуально-репродуктивного здоров'я (СРЗ). В цьому картуванні використано визначення зменшення шкоди [this outline](#) від Harm Reduction International.

Ці дані є обмеженими через залучення вузького кола респонденток. У деяких випадках не вдалося визначити країну чи штат учасника, або не було достатньої кількості учасників для кожного штату/країни. Опитування були короткими, простими, доступними не всіма мовами і, можливо, неповними. З цих причин цей звіт не є вичерпним, але він може допомогти просуванню послуг для жінок, які вживають наркотики у всьому світі.

Якщо ви хочете додати послугу з вашої країни до цього картування, зверніться до ruth@whrin.site
Якщо ви можете оновити чи уточнити інформацію, зв'яжіться з нами.

Азія

Відповіді надійшли з Бутану, Японії, Індії, Індонезії, Малайзії, М'янми, Непалу, Пакистану, Філіппін та В'єтнаму.

Лише Індія, М'янма та Непал повідомили про конкретні послуги зменшення шкоди, розроблені для ЖВН. Це були місцеві програми, вони не охоплювали всю країну. Це тривожна інформація, оскільки приблизно половина жінок, які вживають наркотики у всьому світі, проживає в азіатському регіоні.

У деяких країнах, таких як Філіппіни, «війна з наркотиками» становить загрозу для споживачів наркотиків, а послуги зменшення шкоди відсутні. Ця інтенсифікація призвела до різкого збільшення кількості ЖВН в тюрмах і закладах «лікування» від наркотиків (зокрема в Індонезії, Таїланді, Філіппінах та В'єтнамі), де «лікування» залишається нерегульованим, переважно не науковим, без згоди людей та з порушеннями прав людини.

В установах закритого типу по всьому регіону відсутні ефективні послуги із СРЗ та зменшення шкоди для ЖВН. Дискримінаційне законодавство посилює стереотипи щодо ЖВН, як «поганих жінок», що сприяє стигмі та дискримінації ЖВН як з боку соціальних мереж, так і державних установ. Це виражається у відсутності правових та соціальних послуг для жінок, гендерному насильстві, недотримання конфіденційності з боку персоналу медичних закладів та нормалізації насильства та зловживання владою з боку працівників кримінальної юстиції у їхній взаємодії з ЖВН.

Близький Схід і Північна Африка (БСПА)

Відповіді надійшли з Афганістану, Алжиру, Бахрейну, Ірану, Йорданії, Лівану, Палестини/Східного Єрусалиму, Марокко, Сирії, Тунісу та Ємену.

Існує нагальна потреба розширити послуги зменшення шкоди, призначені для жінок у всьому регіоні. Протягом 2020 року Організація охорони здоров'я Bridge Норе в Кабулі, Афганістан, надавала медичну допомогу та лікування ран для ЖВН, однак після зміни уряду у вересні 2021 року невідомо, чи ця послуга залишається доступною.

Респондентки зазначили, що одною з причин відсутності послуг СРЗ та зменшення шкоди в регіоні є вплив консерватизму громади та інших соціально-культурних проблем, у тому числі релігійного консерватизму, особливо в сільській місцевості. Більше того, якщо ці послуги доступні, вони як правило, мали у пріоритеті лікування від наркотичної залежності на основі абстиненції, а не надання послуг зі зменшення шкоди для ЖВН.

Іран є винятком. Протягом 2021 року двадцять центрів лікування наркотичної залежності надавали низку послуг зі зменшення шкоди та допоміжних послуг, включаючи житло для більш ніж 6000 іранських ЖВН у суто жіночих програмах. На додаток до соціальних послуг, Іран надає підтримуючу терапію опіоїдними агоністами (ПТАО) у жіночих в'язницях, зокрема впроваджує

культурні та професійні заходи для ув'язнених жінок.

Північна Америка

Відповіді надійшли з Канади та США.

У Північній Америці наслідки «війни з наркотиками» відчуються по-різному залежно від штатів і провінцій, етнічних та економічних умов. Наприклад, у сільській місцевості та резерваціях послуги для ЖВН практично відсутні. Враховуючи нестачу фінансування належним чином послуг зменшення шкоди в цілому, в обох країнах послуги для ЖВН є рідкісними.

Ключовими недоліками в обох країнах учасниці опитування постійно визначали відсутність догляду за дітьми та страх втратити дітей, через роботу соціальних служб і стигматизацію, загальна відсутність послуг для жінок та недостатнє фінансування таких послуг. Каральні закони про «жорстоке поводження з дитиною» в США обмежують послуги зі зменшення шкоди для жінок. Учасниці також повідомили про потребу в послугах зменшення шкоди для транс-жінок, жінок, які мають проблеми з психічним здоров'ям, бездомних жінок, секс працівниць, та жінок, які зазнали ГН. Позитивна тенденція була відзначена в Канаді з появою послуг зменшення шкоди, які створені і керуються жінками. Жінки адвокатують та впроваджують послуги, що є ефективною відповіддю на потреби ЖВН (хоча і на регіональному рівні). Результати опитування показують, що особи, які приймають рішення, повинні боротися з дискримінацією та стигматизацією та декриміналізувати вживання наркотиків в обох країнах. Існує також нагальна потреба у наданні послуг із зменшення шкоди, якими керують представниці спільноти ЖВН. Потрібні безпечні та толерантні простори для ЖВН, включаючи тих, хто має дітей.

Океанія

Відповіді надійшли з Австралії та Нової Зеландії.

Австралійські учасники виявили нерівність у доступі до послуг зменшення шкоди між сільськими місцевостями і віддаленими регіонами та містами. Також повідомлялося про відсутність послуг для людей, які вживають стимулятори. Недостатнє фінансування гендерно орієнтованих послуг зі зменшення шкоди для ЖВН. Відсутність розуміння підходів до зменшення шкоди серед служб охорони здоров'я та соціальної допомоги, особливо у сфері захисту дітей, підвищує рівень страху серед ЖВН із дітьми втратити дітей через стигму та караючі заходи, запроваджені державою. Програми/послуги для новонароджених та батьківства, як правило, є державними послугами, які самі по собі не згодні з філософією зменшення шкоди або часто не виражають ці принципи під час впровадження.

Жінки, які вживають наркотики, стикаються з бар'єрами у доступі до послуг щодо ГОН, включаючи надання житла в невідкладних випадках. Респонденти також визначили потребу в послугах для підтримки літніх ЖВН, які можуть мати інші вікові захворювання. Про відсутність доступності ПТАО та ПОШ для жінок у в'язницях повідомлялося як з Нової Зеландії, так і з Австралії.

Латинська Америка

Відповіді надійшли з Бразилії, Колумбії, Коста-Ріки, Сальвадору, Гватемали, Мексики, Нікарагуа та Перу.

Послуги зменшення шкоди, розроблені спеціально для ЖВН, є в регіоні лише в Бразилії та Мексиці. Громадський центр Мехіко мав спеціальне безпечне місце для ін'єкційного вживання

для ЖВН. Криміналізуюче законодавство у поєднанні з широко поширеною бідністю збільшила кількість жінок, які відбувають ув'язнення, із-за справ, які пов'язані з наркотиками, у всьому регіоні. Жоден з респондентів не визначив існування послуг зменшення шкоди у в'язницях для ЖВН, одночасно з відсутністю послуг зменшення шкоди в громаді в усьому регіоні. Учасники повідомили, що доступним «лікуванням» від наркотиків були переважно приватні центри реабілітації, засновані на релігійних принципах, де порушуються права людини, включаючи позбавлення волі, є поширеним явищем. На додаток до гендерного аспекту «війни з наркотиками», домінація культури «мачизму» та релігійних норм зробило питання гендерної нерівності низьким пріоритетом для політичних лідерів. Також повідомлялося про нестачу ресурсів, обмеження впровадження послуг у сфері СРЗ та ГОН, а також про серйозну нестачу послуг зі зменшення шкоди для жінок.

Східна Європа та Центральна Азія (СЄЦА)

Відповіді надійшли з Білорусі, Хорватії, Грузії, Казахстану, Киргизстану, Чорногорії, Словенії, Росії, України.

Респондентки повідомили, що у ЖВН бракує доступу до послуг там, де вони існують. В деяких країнах відсутні послуги лікування, включаючи ПТАО, відсутні притулки, послуги догляду за дітьми, соціальні послуги та послуги психологічної допомоги. Ця ситуація викликана каральною дискримінаційною наркополітикою. В Росії програми зменшення шкоди знаходяться поза межами закону і це спричиняє шкоду. У Білорусі громадські організації переслідуються владою, а активісти залишають країну. Програми зменшення шкоди знаходяться під загрозою закриття. Інші проблеми в регіоні, це обмеження можливостей працевлаштування, позбавлення батьківських прав та дискримінацію від медичних працівників, поліції та сусідів. Серед небагатьох позитивних ініціатив для ЖВН, у Грузії, Киргизстані, Казахстані та Україні активно впроваджується інтервенція Крила - «Жінки, які ініціюють нові цілі безпеки» (WINGS), короткотривалий терапевтичний інструмент, призначений для виявлення різних видів гендерного насильства серед жінок та підвищення їх безпеки.

Африка (Схід, Захід і Південь)

Відповіді надійшли з Бурунді, Камеруну, Кенії, Мадагаскару, Маврикії, Мозамбіку, Нігерії, Сенегалу, Сейшельських островів, Південної Африки та Занзібару.

У всьому регіоні ЖВН вважаються «аморальними жінками» і зазнають значного впливу соціальної маргіналізації та дискримінації. Результати картування свідчать про те, що жінки у Східній, Західній та Південній Африці мали обмежений доступ або взагалі не мали доступу до повного спектру послуг зі зменшення шкоди для ЖВН. Криміналізація вживання наркотиків, відсутність послуг зі зменшення шкоди та гендерне насильство були визначені, як основні перешкоди доступу до послуг. Серед користувачів послуг більшість чоловіки і програми орієнтовані на них. Доступ жінок до послуг також обмежує стигма та дискримінація ЖВН. Іншими недоліками в послугах є обмеження послуг догляду за дітьми (у тому числі для жінок, які лікуються від наркотичної залежності), забезпечення тимчасовим житлом та відсутність кризових притулків або кімнат. Деякі послуги забезпечують специфічні потреби ЖВН. Ключова причина відсутності доступу до зменшення шкоди та інших необхідних послуг, є поширена стигма та дискримінація проти ЖВН.

Західна Європа

Відповіді надійшли з Англії, Німеччини, Греції, Італії, Нідерландів, Португалії, Іспанії, Швеції.

Загалом, популістська каральна політика щодо ЖВН в усьому регіоні пояснює відсутність адекватних гендерно орієнтованих послуг зі зменшення шкоди. У Швеції було відзначено відсутність радикального активізму. У Греції відсутні послуги, які б відповідали потребам жінок-мігранток, вони мають обмежений доступ до послуг зменшення шкоди та СРЗ. Відсутність притулків для жінок, інституційне насильство та чоловічий шовінізм поєднуються з відсутністю міжсекційного підходу в програмах зменшення шкоди в Іспанії, що призводить до відсутності ефективних послуг зменшення шкоди для ЖВН.

Глобальний стан послуг зі зменшення шкоди для жінок

Більшість респонденток на національному рівні повідомили, що для жінок, які вживають наркотики, не існує послуг зменшення шкоди. Особливо в Африці, Латинській Америці, СЕЦА, Азії та на Близькому Сході. Існує явна, велика різниця у доступності послуг зі зменшення шкоди для жінок між північною та південною півкулями. Однак навіть на півночі жодна країна не продемонструвала доступність таких послуг у необхідному масштабі.

Основними перешкодами для доступу жінок до послуг є криміналізація вживання наркотиків та гендерна нерівність. Існує чіткий зв'язок між консервативністю країни, гендерною нерівністю, популістською підтримкою каральної політики щодо наркотиків, та відсутністю послуг зі зменшення шкоди для жінок. Існуюча державна, соціальна та економічна нерівність, з якою стикаються жінки, ще більше впливає на ЖВН, і ця реальність чітко відображається у відповідях на опитування. Жінки, які вживають наркотики, стають жертвами насильства, їх судять суворіше, ніж чоловіків, які вживають наркотики, і, як наслідок, їх карають більш суворо. Приклади покарань за гендерною ознакою включають позбавлення вагітних жінок доступу до послуг зі зменшення шкоди та глобальне збільшення численності жінок, які відбувають покарання за наркотики.

Недостатня кількість послуг зменшення шкоди, розроблених і впроваджених жінками з досвідом вживання наркотиків, призводить до невеликої кількості жінок серед клієнтів програм зменшення шкоди. Було відзначено обмеженість впровадження таких елементів, як спеціальний «жіночий» час і простір для розміщення ЖВН та їхніх дітей. Повідомлялося також про брак жіночого персоналу у програмах зменшення шкоди.

Потреби різних ЖВН: транс-жінок, жінок різного віку – молодих і літніх, вагітних жінок, жінок у ситуації ГОН, безпритульних жінок, секс працівниць, мають бути включені в існуючі послуги, що керуються “рівними” жінками зі спільноти, які співчують і не засуджують. Крім того, респондентки з усіх регіонів закликали до інтеграції послуг, щоб реагувати на комплексність проблем, що впливають на ЖВН.

Нагальна потреба в ефективних послугах зменшення шкоди в закритих закладах, таких як жіночі в'язниці та центри примусового наркологічного лікування, відображає гендерний вплив криміналізації вживання наркотиків. Респондентки у всіх регіонах також закликають до надання комплексних послуг щодо сексуального та репродуктивного здоров'я, для зменшення ризиків передачі інфекцій, що передаються статевим шляхом (ІПСШ) та вірусних гепатитів серед жінок,

ув'язнених за справи, пов'язані з наркотиками, а також доступ до ПТАО, ПОШ, АРТ та лікування туберкульозу в жіночих в'язницях.

Відсутність політичної волі з боку лідерів для вирішення цих проблем є очевидною. Уряди та політики повинні нести відповідальність і вживати рішучих дій у вирішенні проблем, висвітлених у цьому звіті. Уряди і громадянське суспільства потрібні об'єднатися для підтримки здоров'я та прав жінок, які вживають наркотики.

WHRIN займається захистом здоров'я та прав жінок, які вживають наркотики. WHRIN заохочує членок ділитися інформацією про послуги зменшення шкоди, які відповідають потребам жінок (будь ласка, звертайтеся до ruth@whrin.site).

Ваш внесок цінний і важливий для оптимізації ефективності цього звіту, як інструмента адвокації.

Annex 1. Asia

India

- ▶ National AIDS Control Organization, NE States (Meghalaya, Mizoram, Nagaland, Manipur): has 7 'targeted interventions' with OAT and NSP for women who use drugs.
- ▶ Demonstration sites, Punjab. A demonstration site for women who use drugs funded under the Harm Reduction Advocacy in Asia grant (Global Fund). The project provides the WHO recommended comprehensive packages of HR services specific to women who use drugs. Another program is in Punjab supported by HIV Alliance. https://www.researchgate.net/publication/349767610_One_Stop_Integrated_Model_for_Women_Who_Use_Drugs_in_Punjab_An_Implementation_Document https://www.unaids.org/en/resources/presscentre/featurestories/2020/march/20200302_Kapurthala

Myanmar

- ▶ Best Shelter, Lashio and Panwah/Phimaw (Kachin State). Focused on harm reduction and health promotion, Best Shelter are implementing a project that aims to build a peer support system for women who use drugs, by engaging and training women for outreach and peer education. Peer supports refer women who use drugs to quality drug dependency and STI treatment services. The project sites are Lashio and Panwah/Phimaw (Kachin). <https://ahrnmyanmar.org/what-we-do/drop-in-centre-female/>
- ▶ AHRN. Lashio, Waimaw, Bamaw, Tarmakhan Kachin, Shan. Women specific harm reduction services include integrated SRH services including family planning, pre/post-natal care referral for women who require special medical treatment to hospital for child delivery or miscarriages. The centre also offers psychosocial counselling to promote open discussions between partners about safer sex and drug injection. Where possible women peer-driven outreach and social network screening have been established. WUD corners are set up in AHRN DICs's project sites. Due to funding constraints, there are no permanent women-specific corners nor separate women only DIC. AHRN provide services to Women's health (WUDs, Partners) in other AHF funded 9 project sites in Kachin, Shan, Sagaing with specific women STI days, clinic days etc. <https://www.tni.org/en/article/women-and-drugs-in-myanmar-beyond-harm-reduction>
- ▶ Metta Development Foundation in Kachin State provides women focused services such as recruiting women outreach workers to locate and engage with women clients, allocating women friendly spaces at their DIC so that clients can seek advice for their health needs and services including SRH. The Metta centre, also provides women-focused health education sessions. However, these services have been curtailed since 2020 due to the COVID-19 pandemic. <https://mohinga.info/en/profiles/activity/41000-6695/>
- ▶ MdM Kachin State, is facilitating women specific HR services through a Womens Advisory Group. The group regularly engages with WUD in efforts to overcome barriers in accessing health care services and for sharing harm reduction knowledge, the group also manages NSP and distributes sanitary items. In addition, following consultation with WUD, MdM clinics in Kachin State run women friendly services on selected days. Specific medical services are available for women drug users (such as contraception); with women-friendly IEC materials (Sexual and Reproductive Health, Gender-based Violence, etc.) There is also a women only DIC in Moegaung Township, Kachin State. <https://www.cpinl.org/field-notes--updates/balanceforbetter-reaching-female-drug-users-in-kachin-state-myanmar>

Nepal

- ▶ RN Women 6 DICs 8 districts, with NSP, run by women including some peers, testing, referral, space

for women with children, commodities include distribution of sanitary pads. https://www.instagram.com/rn_women/?hl=en

- ▶ Dristi – 1 DIC in 2 districts for WUD – counselling – with linkages to SRH and GBV services (legal support, reporting), women only (with NSP). In process of contract bridging with country level PR. <http://dristinepal.com/index.html>

Annex 2. Middle East North Africa

Iran

The following five centers are all women only. All five reported that their services are designed for women by adjusting their services hours and employing only women staff. All are run by NGOs under the guidance of the Government of Iran.

- The Valiasr center located in Shiraz provides a DIC and shelter for WUD. Valiasr provides HIV prevention education, NSP, a halfway house, peer outreach, OAT, HIV testing and treatment (HTC) and ART.
- The Tavalod Dobare center located in Tehran provides shelter for WUD.
- The Noore Sepide Hedayat centre located in Tehran provides a range of services for WUD including -OAT, NSP, HIV prevention and education, a referral system, shelter and peer outreach. The centers shelter provide accommodation for women to stay at night on adjusted hours (from 6 PM until 9 AM and the women must be active drug users). en.nooresepid.com.
- The Navide Hamraze Iranian is a drop-in center located in Tehran. The service provides HIV prevention and education resources, a referral system, OAT, NSP, peer outreach services, HTC and ART.
- The Mikhak Centre located in Tehran provides HIV prevention and education resources, a referral system, OAT, NSP, peer outreach services, HTC and ART.
- Khaneh Khorshid is a harm reduction and social support center for women with an outreach group, services for homeless, referral services, offering: safe box, HIV prevention education, dental services, occupation training, social supports such as renting a house and clothing.

Annex 3. North America

Canada

- St John's Status of Women Council, St. John's, NL: Operates a supportive housing program assisting women who want additional support to maintain housing and utilise a harm reduction approach. The Women's Centre offers a drop-in, outreach, free clothing DV support, rape crisis, counselling, medical services <https://sjwomenscentre.ca/programs/st-johns-womens-centre/> The Safe Harbour Outreach Project (SHOP) is designed to meet the needs of single women and non-binary people over the age of 30, without dependents in their care, providing free harm reduction and health services to sex workers <https://sjwomenscentre.ca/programs/shop> <https://sjwomenscentre.ca/programs/marguerites-place.SHOP>,
- Elixir, Sherbrooke, QC: offers harm reduction support for women 16+, including a service for sexual violence, drug use and nightlife. <https://elixir.qc.ca/sois-pro/>
- IRIS services develop community action against HIV/AIDS and other sexually transmitted and blood-borne services for LGBTQ and WUD irisestrie.org | info@irisestrie.org
- Stella: Support and advocacy for sex workers, incorporating harm reduction in its range of services <https://chezstella.org/en/home/>
- COUNTERfit, Toronto, ON: (South Riverdale Community Health Centre): offers weekly drop-in breakfast with support groups including for mothers who have lost children to child welfare authorities, pre-employment and one-on-one support for WUD staffed by WUD. <https://www.srchc.ca/programs/harm-reduction/counterfit-womens-harm-reduction-program/>
- Sistering, Toronto, ON: offers 24/7 drop-in for homeless women, including meals, showers, harm reduction, housing support, counselling and onsite access to primary healthcare with family physicians, psychiatrist and nurse, pets welcome <https://sistering.org/harm-reduction/>
- Maggié's, Toronto, ON: By and for sex workers, it offers education, advocacy, legal support, harm reduction services and support to live and work with safety and dignity - https://www.maggiesto.org/?fbclid=IwAR3f_4Z8LoGccqE4Wj5kVHhQ9jkVJEC_3fD22xazecGMMABIrGuJbmGQo344
- KAPOW (Knowledge and Power of Women); Toronto, ON: (located in Parkdale Community Health Centre): offers a weekly drop-in support and education program with some staff with lived experience. <https://pqwchc.org/programs-services/harm-reduction/kapow-knowledge-and-power-of-women/>
- Adelaide Resource Centre for Women/Fred Victor Women's 24-hour drop-in, Toronto, ON: operates 24 hours/7 days a week to provide women and gender non-conforming folks with access to basic necessities, programming, full-service harm reduction site, and supplies, support and referrals. <https://www.fredvictor.org/what-we-do/health-services/drop-ins-community-programs/>
- Fred Victor Women's 24-hour drop-in Safe Space: Harm reduction-based support for sex workers, offering harm reduction and first aid supplies, HIV and STI/STD educational resources and testing days, cosmetics, clothing, hygiene products, food, coffee, tea, peer support and information about current services and resources.
- My Sisters Space, London ON. Drop-in support centre for women 16 years and older. Services include information and referral, meals, shower and laundry services, counselling, computer and phone access, day beds, harm reduction, NSP, case management, Indigenous women's program, and a nurse practitioner-led clinic. <https://www.safespacelondon.ca/>
- Manito Ikwe Kagiikwe/Mothering Project, and Sage House at Mount Carmel Clinic, Winnipeg, MB: offers one-on-one, groups, health care and Indigenous cultural/spiritual support for pregnant WUD, and comprehensive drop-in services and harm reduction services for women-identifying persons <https://www.mountcarmel.ca/events/category/sage-house/list/>

- Our Place Safe Space, Winnipeg, MB: offers Friday drop-in with harm reduction resources for sex workers of all genders, but largely accessed by women. <https://www.spenceneighbourhood.org/opss>
- West Central Women's Resource Centre Drop In, Winnipeg, WB: offers harm reduction supplies, meals, hygiene supplies, info/workshops, referrals and includes childcare. <https://wcwrc.ca/dropin/>
- North End Women's Centre, Winnipeg, MB: offers drop-in, centre, showers, hygiene supplies, harm reduction services and follow up housing, health, counselling and family services. <https://newcentre.org/>
- The Healthy, Empowered and Resilient (H.E.R.) Pregnancy Project, Edmonton, AB: Involves 4 outreach workers, 1 social worker and 2 registered nurses to enhance services for pregnant women who are not accessing prenatal care or receiving less than adequate prenatal care. Harm reduction focus with access to clean inhalation as well as injection and safer snorting resources. A safe place for women to get connected to safe consumption sites, or if they would like connections to some form of safe supply or Methadone/ suboxone. Non-judgmental care of women who use drugs. <http://www.streetworks.ca/pro/aswcomponents.html>
- SisterSpace, Vancouver, BC: offers harm reduction services for women who inject drugs, including a casual, staff and peer-supported injection room, health education, access to treatment and health care services, housing support, legal advocacy and other related services on site - <https://atira.bc.ca/what-we-do/program/sisterspace/>
- SisterSquare, an outdoor tent option site where women can get help testing their drugs for fentanyl, and have a warm, dry space to use without feeling the need to rush in order to avoid harassment or violence. <https://theyee.ca/News/2020/05/26/SisterSquare-DTES-Popup-Refuge/>
- Sheway, Vancouver, BC: offers health and social services for women who use drugs to support positive pregnancy and early parenting experiences, community integrated/wraparound services, including advocacy, health, housing, legal support and music therapy. http://www.vch.ca/Locations-Services/result?res_id=900
- Her Way Home, Vancouver, BC: offers pregnancy and parenting supports for WUD including health care, counselling, infant and child services nutrition, information and outreach supports. <https://www.islandhealth.ca/learn-about-health/pregnancy-birth-babies/herway-home>

USA

- Honouring Individual Power and Strength, Washington, DC: drop-in and outreach services for sex workers and people who use drugs, including groups, housing, mental health and treatment support. <https://www.hips.org2>.
- The Minnesota Transgender Health Coalition works to improve health care access and quality for trans and gender non-conforming people. The Coalition offers hormone injection support to trans folks and NSP, HIV/HCV testing, case managers for housing, health insurance and employment support for people who use drugs. <https://www.mntransgenderhealth.org/>
- Harm Reduction Sisters, Duluth, MN: offers feminist-based harm reduction services including NSP, resource linkage and advocacy, confidential mobile services, HIV testing and navigation, naloxone, and overdose education <https://harmreductionsisters.org/>
- River Valley Organizing / UnHarming Ohio: Women and Sex Workers who use Drugs Union Chapters. East Liverpool and Portsmouth Ohio. These chapters are specifically for women who use drugs and women sex workers who use drugs with dedicated drop-in times. RVO has a DIC and provides essential supplies for WUD including syringes, Fentanyl test strips. <https://www.rivervalleyorganizing.org>
- The People's Harm Reduction Alliance: Providing DIC, NSP (fixed, mobile and mail), low threshold OAT, HCV education testing, treatment support, sex worker outreach, full spectrum doula's, repro-

ductive health specific services for sex workers and full spectrum services for pregnant WUD. www.phra.org.

- Wilmington, NC Syringe Exchange Program: Provides NSP, OD supplies, free clothes, food and toiletries, with Friday as women only day. <https://psmag.com/social-justice/meet-the-women-fighting-for-gender-equality-in-drug-treatment>.
- New England Users Union: Offers a women's only day, services for women who engage in survival sex and a weekly women's/non-binary harm reduction discussion meeting. <https://www.facebook.com/NewEnglandUsersUnion/>
- Washington Heights Corner Project Harm Reduction and SSP Program: New York, provides 'Ladies' Night' and harm reduction weekly session hosted by the Mission Neighbourhood Health Center. <https://www.guidestar.org/profile/20-8672015#summary>
- Goodworks: North Alabama. Harm reduction services and community resource hub with outreach projects for anyone in need regardless of substance use, homelessness, income, race, gender identity, or sexual orientation. Focusing on LGBTQIA services and women specific resources through support, housing resources and harm reduction approaches. <https://www.facebook.com/goodworkshuntsville>
- Sparc: Baltimore, offers a range of onsite clinical HIV/STI testing and counselling, PrEP, reproductive health, drug treatment, behavioural/mental health and structural/legal aid, housing referrals and other services to women (including all who identify as women). Also provides a safe place for women to relax, access health, legal and support services, space to share experiences with other women and engage in community development and empowerment activities. www.sparcbaltimore.com
- Whose Corner is it Anyway: A Western MA mutual aid, harm reduction, political education and organizing group led by stimulant and opioid using low-income, survival, or street-based sex workers. All members are current or former low-income sex workers who either use/have used stimulants and/or opioids, are/have been homeless, or work/ have worked outside. Services include low threshold employment, mutual aid to members, volunteer outreach, supplies and safe work resources and support/peer groups. Bi-lingual, trauma informed counselling through story-telling <https://www.gofundme.com/f/whose-corner-is-it-anyway/>
- North Carolina Survivors Union: Offers women focused resources such as a "Narcofeminism Storyshare" program offering women safe space to share experiences, get resources and support, NSP, reproductive justice work, advocacy for women who use drugs. <https://ncurbansurvivorunion.org>
- People's Harm Reduction Alliance (PHRA), Seattle. Provide doula support for pregnant WUD in the Seattle/Puget Sound area, offering pregnancy tests, hygiene products, and reproductive health resources. <http://phra.org/welcome#phra>
- Sonoran Prevention Works: Harm reduction outreach workers provide support to women who are pregnant, parenting, with baby showers for women who use illicit drugs. Women counsellors available. <https://spwaz.org/>
- MATSA - Medication Assisted Treatment Support and Awareness. An online based support and awareness community for people on MAT, with specific resources, information, advocacy and education for women on both methadone and buprenorphine. Advocacy specific for child welfare/reproductive justice rights as well as MAT specific education for WUD seeking MAT or on MAT. www.facebook.com/MedicationAssistedTreatment
- Academy of Perinatal Harm Reduction: Devoted to building a community of parenting and pregnant people who use drugs and parenting and pregnant people with lived experience of drug use by providing training and free online educational resources concerning pregnancy and parenting. <https://www.perinatalharmreduction.org/>

Annex 4. Oceania

Australia

- Women's alcohol and drug service, Victoria provides medical care, counselling and support to women with complex substance use, neo-natal care, OAT and related services. (Specialist hospitals in other states may provide similar services however 'the women's' appears particularly holistic in approach). <https://www.thewomens.org.au/health-professionals/maternity/womens-alcohol-and-drug-service>
- Canberra Alliance for Harm Minimisation and Advocacy (CAHMA), Canberra .This peer-based organization runs several smaller projects/campaigns committed to addressing specific issues of women who use drugs. These projects have been successful in engaging a number of women who use drugs who require assistance. <https://www.cahma.org.au/>.
- Women's Health and Family Services, Western Australia. Women and New-born Drug and Alcohol Service (WANDAS) clinical and social support, care and information for pregnant women with alcohol and drug dependency. <https://www.kemh.health.wa.gov.au/Our-services/Service-directory/WANDAS>
- NTAHC Care and Support Program - Women's Health Program. Darwin, NT. Women's care and support roles targeting all key populations including women with a history of drug use as peer workers. In addition to regular harm reduction services, MoUs have been developed with GBV service providers to create smooth referral pathways. The program assists in finding employment and housing along with providing emergency relief funds, referrals to legal aid and immigration support. <https://www.ntahc.org.au/care-and-support>
- DanceWize GBV service, Victoria is an auxiliary add on to DanceWize peer harm reduction services designed to provide support to women (and other people) experiencing sexual violence or other forms of harm at music festivals. It provides expert GBV training and consultation on preventing, recognizing and responding to GBV in the context of festivals and with people who use drugs, to event staff as well as onsite counselling services and a safe space. All counsellors are experts in responding to sexual assault, violence and trauma and have a thorough understanding of barriers to disclosing at events and festivals. They provide crisis counselling, advocacy and support/referrals to women (and others who experience GBV) in care. There's a more detailed explanation of the auxiliary service on the website. <https://www.hrvic.org.au/dancewize>

New Zealand

- The Auckland CADS (Community Alcohol and Drug Service) have a pregnancy and parental service which can help support pregnant women and parents of under 3s access various services including OAT, parenting services and more. <https://www.cads.org.nz/>
- The Hamilton CADS (Community Alcohol and Drug Service) has a women-only harm reduction group <https://www.waikatodhb.health.nz/about-us/a-z-of-services/mental-health-and-addictions/community-alcohol-and-drugs/>

Annex 5. Latin America

Brazil

- Programa Atitude - Intensivo mulher. This programme includes gender specific harm reduction services to WUD and also provides support to their families. <https://www.facebook.com/pg/Programa-Atitude-364536906988748/about/>.
- Tulipas. Harm reduction services for women and capacity to cater for children, <https://tulipasdocerrado.com.br/tulipas/somos/>

Mexico

- Community centre with a dedicated safe injection site specifically for women who use drugs. The mission and vision for this program refers to social, political and cultural empowerment for women in need. <http://verter.org.mx/>

Annex 6. Eastern Europe Central Asia

Belarus

- The Republican Public Organization ‘Belarusian Association of UNESCO Clubs’ works with women sex workers, some of whom are WUD. Services are focused on the specific needs of women. Services are provided in a separate location, at a separate time from when men attend. Reception is conducted by women social workers and a woman lawyer specializes in providing advice on social issues, including maternity and childhood protection. There are services for free and anonymous rapid HIV tests and coupons for free and anonymous examination of sexually transmitted infections. Condoms, NSP, sanitary napkins and alcohol napkins are provided for free.

Kyrgyzstan

- Public Foundation Asteria. Crisis center with a shelter for WUD, but the length of stay is limited. Provides food, medication and hygienic means, social navigation, harm reduction-oriented education, legal support, referral services and self-support groups. There are pregnancy management protocols for women on OAT. <https://glori.kg/en/our-partners/asteria-public-foundation/>

Russia

- Committee for Social Policy, St. Petersburg On request, during outreach work, women are offered consultations with various specialists: doctors, social workers, psychologists. Women are also offered referrals to the city’s medical institutions and social services, to “trusted specialists” who work with WUD without judgement. <https://haf-spb.org/projects/pomoshh-zhenshinam-v-trudnoj-zhiznen-noj-situaczii/>

Ukraine

- Club Eney, Kiev. Provides WINGS (Women Initiating New Goals of Safety) in Ukraine adapted for WUD offering innovative GBV screening, brief intervention and referral to treatment at harm reduction services with women-specific HIV testing and counselling. WINGS is designed to identify various types of gender-based violence among women and enhance safety. <https://clubeney.org.ua/action/struggle-against-violence/>

Annex 7. West, South and E Africa

Kenya

- MEWA, Mombasa offers women specific programmes, including drop-in centres and ancillary services (e.g. showers, women's hygiene kits, nutritional support and laundry) that have also increased access to health services, methadone and NSPs. Women's safe space activities take place weekly and GBV couples sessions target WUD and their sexual partners to create awareness and information on GBV prevention and responses. http://fileserver.idpc.net/library/Mainlines_sober_facts_on_women_who_use_drugs_in_Kenya.pdf
- Women Nest, Nairobi . Women Nest offers shelter for WUD especially those experiencing intimate partner violence, provides sustainable livelihood activities and conducts advocacy for increased access to harm reduction and sexual and productive health services. Women Nest also works with incarcerated WUD to provide a safe space after imprisonment. <https://www.facebook.com/womennestkenya>
<https://www.womennest.org/>

Madagascar

- AINGA Risk Reduction Center /AIDES at 3 sites (Antananarivo, Antsiranana, Toamasina). Services include sexual reproductive health and counseling services specific to women, family planning services and HIV testing. https://www.initiative5pour100.fr/sites/default/files/ressource-doc/Rapport_I5-2017-VA-web-pap-complet.pdf

Mauritius

- AILES: Ailes and Parapli Rouz offer service delivery for women by women, including NSP and condoms with client led options for counselling or support, meaningful involvement in day to day running of program activities, SRH services and accompaniment for GBV service referrals. <https://genderlinks.org.za/casestudies/ailes-rehabilitating-people-who-use-drugs-and-people-living-with-hiv/>

Mozambique

- UNIDOS/MSF and Mozambican Network of PWUD (MozPUD) For WUD there are SRH and family planning services on Wednesdays. (MozPUD) provides community outreach for WUD. https://www.theglobalfund.org/media/11034/crg_2021-midtermassessmentmozambique_report_en.pdf

South Africa

- TB/HIV Care Step-Up Programme in 4 South African cities providing specific services for WUD. In Cape Town, a women's group is held weekly/monthly facilitated by a social worker. <https://tbhivcare.org/step-up-project-opens-new-centre-for-people-who-use-drugs-in-cape-town-city-centre/>

Senegal

- CEPIAD collaborating with ENDA sante, provide gynaecological consultations. There has been support for the establishment of Women Engaged, the first Association of WUD in Senegal with support from OSIWA and Enda Health. Since February 2021 this women's association offers women leaders of the association a package of capacity building (association management, personalized training for women leaders of the association, community meals and awareness made by the women themselves). <https://atlas.solthis.org/en/launch-of-the-atlas-project-in-senegal/> and https://www.unaids.org/en/resources/presscentre/featurestories/2020/december/20201204_dakar-addiction-centre-reaches-out-to-women

Tanzania

- Salvage in Der es Salaam offers WUD shelter services and referral linkages. https://www.unaids.org/en/resources/presscentre/featurestories/2020/october/20201005_tanzania-women-who-use-drugs

Annex 8. Western Europe

England

- Oasis, Brighton, East Essex and Hove, a gender-specific drug and alcohol treatment service which provides care coordination and group support to adult women wishing to address their substance use. Provides childcare alongside all services, specialised services for children and youth, gender specific Parenting Our Children Addressing Risk. (POCAR) program to support women, group and individual counselling, multi-disciplinary staff, OAT referral, sex worker outreach project (SWOP), Looking Forward supports women who have or are in fear of losing custody of their children. <https://www.oasisproject.org.uk/>
- One25, Bristol, women's-based charity providing DIC with food, showers, clothing, community and prison-based outreach and case workers, links to referral services, medical care available. Night Outreach mobile van provides harm reduction packs to street-based sex workers. . <https://one25.org.uk/>
- Pause Bristol- works with women who have had two or more children removed from their care.
- Peony- supports women experiencing homelessness, legal issues, mental ill health, drug use, domestic and/or sexual violence, or having had children removed from their care.
- Women's Wellness Zone, Ealing. Provides free and confidential health and wellbeing to women over the age of 18. Specialised teams to support mental health, drug use, sex work, domestic abuse and legal issues. <https://www.changegrowlive.org/womens-wellness-zone-healing/info>
- POW in Nottingham provide street outreach and harm reduction support for sex workers, primarily women. Harm reduction supplies include condoms, lubricant, foil and rape alarms. <http://pow-advice.org.uk/>
- MASH (Manchester Action on Street Health) is a charity offering outreach advice and support to women in sex work including harm reduction and NSP for women. BBV and Sexual Health services are available on site daily <http://www.mash.org.uk/about-mash/>.

Germany

- The Frauentreff Olga, Berlin, is a contact and advice center for WUD, trans/women and sex workers offering medical help and native-speaking drug and social counselling in Hungarian, Bulgarian, Romanian, English and German. Low threshold services for women who use drugs and/or involved in sex work. Once a month night time gynecology services available.
- Bella Donna, North Rhine-Westphalia, Harm Reduction services for women. Wide spectrum of services, from consultation to housing. StrichPunkt- provides outreach harm reduction services to street based sex workers, advisory service, links with Addiction Cooperation NRW (largest network of women experts on WUD) in Germany and Europe to access a range of services, <https://www.bella-donna-essen.de/>
- The Social Service of Catholic Women (SkF), Cologne. Support and help for women who use drugs and a café for WUD and involved in sex work. <https://www.skf-zentrale.de/>
- Wigwam Connect, Berlin, Services for pregnant WUD and WUD with Children. OAT, residential and community based services, housing support. Multilingual website <https://www.vistaberlin.de/angebotsspektrum/betreutes-wohnen/>
- Lilith e.V. - Frauen beraten Frauen (lilith-ev.de), Hamburg and Nürnberg A range of services for WUD with children.
- Ragazza, St George, Hamburg. Provides a wide range of harm reduction services for WUD and women engaged in sex work including DIC, food, showers, clothing, hygiene products, legal information, referrals and a drug consumption room. <http://www.reichstiftung.org/ragazza-e-v-hilfe-fuer-drogenge->

brauchende-und-sich-prostituierende-frauen/

- The Phoenix eV, Lower Saxony, Hanover, and Germany sponsor three projects - the Phoenix project, La Strada and the night shift project- which support woman sex workers and WUD. In addition to providing outreach services, public workshops are conducted covering topics such as harm reduction in a women-specific context, sex work and substance use. Low thresholds contact and specialist advice centre is available for women using drugs in Hanover. <https://www.la-strada-hannover.de/>

Italy

- Orientadonna, Turin (ospedale Amedeo di Savoia), The centre offers harm reduction services for women, trans and non-binary people who use drugs. <https://www.facebook.com/OrientaDonna/>
- Chemical Sisters is an Italian feminist collective of women and transgender people who use drugs, providing harm reduction advice and information. <https://www.facebook.com/chemicalsisters420/reviews/>

Netherlands

- The Prinsenhof, Amsterdam, part of De Regenboog group. Princehof is the only drop-in with a specific shelter programme for women, during the weekend and two weekday evenings. They have a bi-annual women's night, where women are specially invited to the facilities for NSP, use of the drug consumption room, clean clothes, food and drink, massage, to get a haircut and their nails done. There is also music and an opportunity to socialise and seek support and advice. <https://www.deregenboog.org/en/where/princehof-walk-in-centre-shooting-room-and-clothes-collection-point>

Portugal

- MANAS, Lisbon is a group of around 40 women working to create a peer-led safer space, open 24h, for and by women and non-binaries surviving violence. MANAS meets weekly to reinforce the fight for social justice with advocacy for regulation of sex work, drug legalization, enhancing access to sexual and reproductive health and social rights.
- MUSA, Porto is an emerging group shaped with similar purpose to MANAS.

Spain

- Metzineres, Catalonia, Barcelona, exclusively for people who identify as women who use drugs. A wide range of activities and services for WUD, DIC, showers, clothes, food, harm reduction supplies, and a range of psychosocial support, <https://metzineres.net/>

Sweden

- Syringe exchange Södermalm, Stockholm, provides women only service one day per week, and midwives attend. This is at two locations in Stockholm. The Stockholm OAT program also provides a women only group.
- Mika Hälsa, Stockholm offers gynaecological services to women who use drugs run by Region Stockholm as part of the national healthcare system. <https://www.beroendecentrum.se/var-d-hos-oss/mika-halsa/>
- The EWA program, Södermalm provides women specific services including pregnancy and parenting support for WUD. <https://www.beroendecentrum.se/var-d-hos-oss/sarskilt-for-kvinnor/>